

VALTUUSTOALOITE

Maiju Lassilan muistopatsaan sijoittaminen kirjaston piha-alueelle

Kuvanveistäjä Nina Ternon (1935-2003) toteuttama kuvapatsas ”Kolmijakoinen muusa” paljastettiin elokuussa 1973 Pötkönpuistoon kaupunginkirjaston edustalle. Muutama viikko aikaisemmin paljastettiin kuvanveistäjä Alpo Sailon (1877-1935) suunnittelema runonlaulaja Miihkali Arhippaista esittävä muistopatsas Karjala-talon yhteyteen Ilosaaressa. Vuosi 1973 oli Joensuun kaupungin 125-vuotisjuhluvuosi.

Vuonna 2018 tuli kuluneeksi Maiju Lassilan syntymästä 150 vuotta ja kuolemasta 100 vuotta. Pohjois-Karjalan Kesäyliopisto järjesti Joensuussa Maiju Lassila-päivät 2.-4.8.1977. Vuosi 1998 oli Joensuun kaupungin 150 vuotisjuhluvuosi. Kaupungintalo kunnostettiin ja teatterin toimintapuitteet uusittiin. Vuosijuhlan juhlanäytelmän ”Herra Untolan rakkaudet” kirjoitti Panu Rajala. Näytelmä kertoo kirjailija Maiju Lassilasta ja hänen elämänvaiheista. Tohmajärven kunta on kiitettävästi vaalinut syntymäpäitjensä kirjailijan muistoa ja elämäntyötä lähes vuosittain.

Maiju Lassila on edelleen Pohjois-Karjalan tunnetuimpia kirjailijoita. Tuotannollaan hän on tehnyt tunnetuksi niin Join kaupunkia, Tohmajärveä, Liperiä kuin maakuntaa laajemminkin. Hänen tunnetuin teoksensa ”Tulitikkuja lainaamassa” elää jatkuvasti teatteriesityksissä. Lyseon kasvatin Aku Korhosen tähdittämä elokuva loi suomalaisille mielikuvan 1900-luvun alkupuolen Join kaupungista vaikka elokuva tosiasiaa filmatisoitiin Porvoossa.

”Kolmijakoinen muusa” kuvastaa Maiju Lassilan – oikealta nimeltään Algot Tietäväinen, myöhemmin Untola – kolmea tunnetuinta taiteilijanimeä Maiju Lassila, Irmari Rantamala ja J.I.Vatanen. Nina Ternon teos on edelleen taiteellisesti merkittävimpiä julkisia kuvapatsaita Joensuussa.

Kirjaston edustalle sijoitettu kuvapatsas siirrettiin Sirkkalan sillan rakennustöiden alta ahtaaseen paikkaan taidemuseon nurkan taakse Kirkko—ja Siltakadun kulmaukseen. Teosta tuskin moni huomaa linja-autopysäkin varjosta.

Arvokas taideteos ansaitsee arvoisensa ja riittävän avaran ympäristön. Hyviä sijoituspaikkoja Nina Ternon suunnitteleman veistoksen sijoituspaikaksi voisivat olla kaupungintalon ja yliopiston akselilla Taidemuseon pihan keskialue tai Ystävyydenpuisto. Pielisjoen ranta-alue tarjoaa muutaman hyvän vaihtoehdon.

Maiju Lassila oli tuottelias ja monipuolinen kirjailija. Kirjasto on kaupungin suosituin kulttuurilaitos. Siksi Joensuun pääkirjaston piha-alue ahtaudestaan huolimatta olisi oikea sijoituspaikka kirjailijaa ja hänen tuotantoaan symbolisoivalle kuvapatsaalle. Puistoalue on 20 vuodessa rapistunut ja tarvitsee samassa yhteydessä saneerauksen.

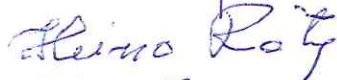
Me aloitteentekijät esitämme, että Maiju Lassila- kuvapatsas siirretään kaupunginkirjaston piha-alueelle, joka samassa yhteydessä suunnitellaan ja saneerataan arvoiseensa käyttökuntoon.

Joensuussa 27. tammikuuta 2020

 Juhani Meriläinen

 Heena Mäkelä-Ropponen

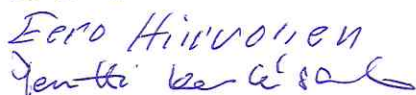
 Marjo Ojala

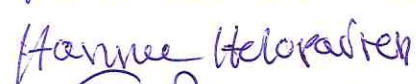
 Heimo Rötty

 Antti

 Jari-Simo Eloranta

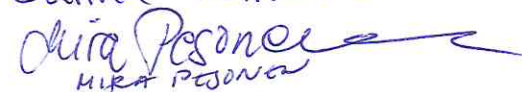
 Eero

 Eero Hirvoinen

 Hannele Helopää

 Mervi

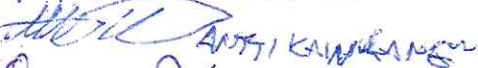
 Sanna Heinonen

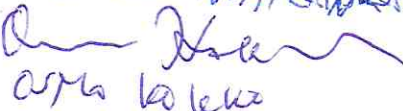
 Mira Pesonen
MIRA PESONEN

 Kista Mikkonen

 Anssi

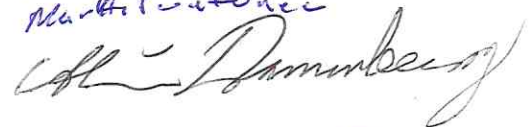
 MARIA ROVAS

 Anssi

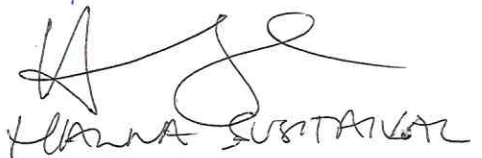
 Anni

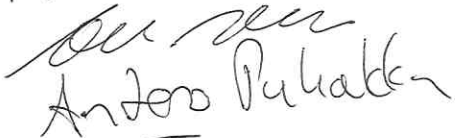
 Iiris

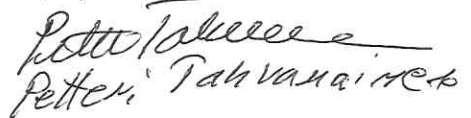
 Marja-Liisa

 Pami

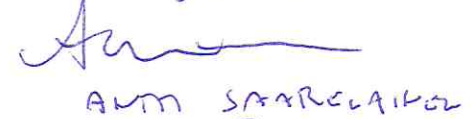
 Hannele

 Hanna

 Antero

 Petteri

 Anni

 Anni

 Kirsi

 Marjatta

 Eero

Kaupunginvaltuusto	§ 11	27.01.2020
Kaupunkirakennelautakunta	§ 99	02.06.2020
Kaupunginhallitus	§ 210	08.06.2020
Kaupunginvaltuusto	§ 52	15.06.2020

Valtuutettu Juhani Meriläisen ynnä muiden valtuustoaloite Maiju Lassila -muistopatsaan siirtämisestä kaupunginkirjaston piha-alueelle

5481/12.03.01/2020

KV 27.01.2020 § 11

Valtuutettu Juhani Meriläinen jätti 27.1.2020 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen Maiju Lassila -muistopatsaan siirtämisestä kaupunginkirjaston piha-alueelle.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoitteet myös Merja Mäkisalo-Ropponen, Mari Ojalampi, Heino Rätty, Antero Puhakka, Satu-Sisko Eloranta, Eero Hirvonen, Pentti Keskisalo, Hannu Holopainen, Matti Pesonen, Sanna Heinonen, Mira Pesonen, Krista Mikkonen, Maria Roivas, Antti Kainulainen, Osmo Kokko, Iiris Pääkkönen, Martti Juntunen, Alia Dannenberg, Hannele Autti, Hanna Susitaival, Antero Puhakka, Petteri Tahvanainen, Anni Järvinen, Antti Saarelainen, Kikkis Mikkola, Marjatta Rätty ja Eero Bogdanoff.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

KRAKLLK 02.06.2020 § 99

Juhani Meriläinen ja 27 muuta valtuutettua ovat allekirjoittaneet 27.1.2020 aloitteen, jossa esitetään Maiju Lassila -muistopatsaan siirtämistä kaupunginkirjaston piha-alueelle. Pääperusteluna lausutaan, että kirjaston piha olisi oikea sijoituspaikka kirjailijaa ja hänen tuotantoaan symbolisoivalle kuvapatsaalle.

Joensuun taidemuseon verkkosivuilla on tiivis kuvaus veistoksesta ja sen taustoista. Tämä kuvaus on kopioitu alle.

"Kirjailija Maiju Lassilan muistopatsas Kolmijakoinen muusa paljastettiin vuonna 1973 Rantakadun varrella sijaitsevassa Pötkänpuistossa. Muistomerkin suunnitteli kuvanveistäjä Nina Terno. Teos oli aikanaan ensimmäinen uutta abstraktimpaa esitystä edustanut julkinen muistomerkki Joensuussa. Elokuussa 2013 veistos siirrettiin alkuperäiseltä paikaltaan taidemuseon piha-alueelle.

Algot Tietäväinen, taiteilijanimellä Maiju Lassila parhaiten tunnettu kirjailija, syntyi Tohmajärvellä vuonna 1868. Hän on suomalaisen kirjallisuuden klassisia satiirin ja komedian edustajana. Lassila oli myös aatteellinen kirjailija. Hän oli avustanut ja toimittanut sosialistista Työmies-lehteä, minkä perusteella hänet tuomittiin kuolemaan sisällissodan päättyessä vuonna 1918. Hänet ammuttiin, kun hän oli pudonnut tai hypännyt mereen kesken vankien siirtoa Suomenlinnaan.

Kolmijakoinen muusa -muistopatsaan ideointiin vaikuttivat kirjailijan henkinen ristiriita ja salaperäisyys, sekä hänen kolme tunnetuinta taiteilijanimeään (Maiju Lassila, Irmari Rantamala ja J. I. Vatanen). Teoksen taidehistorialliset esikuvat löytyvät antiikin Kolme sulotarta -aiheesta, joka symboloi hyvyyttä, totuutta ja kauneutta." (Lainauksen lähde: www.joensuuntaidemuseo.fi 1.4.2020)

Teos siirrettiin nykyiselle paikalleen vuonna 2013. Syynä siirtämisen tarpeeseen oli Sirkkalan sillan ja Rantakatu-Yläsatamakatu -kiertoliittymän rakentaminen. Veistosta ei voinut säilyttää alkuperäisellä paikallaan, joka jäi liikennejärjestelyjen jalkoihin. Veistoksen kytkös kirjastoon oli katkennut jo vuonna 1992, kun Joensuun pääkirjasto muutti entisen tyttökoulun rakennuksesta uudistiloihin Koskikatu 25:een. Veistosta ei siirretty mukana. Sitä, onko siirtoa tuolloin harkittu, ei liene tarpeellista selvittää.

Ennen veistoksen siirtoa vuonna 2013 harkittiin erilaisia sijaintivaihtoehtoja, yhdessä kaupungin kulttuuritoimen kanssa. Myös sanomalehti Karjalainen osallistui pohdintaan järjestämällä kaupunkilaisille äänestyksen aiheesta. Lukijoille tarjotut vaihtoehdot olivat Keskuspuisto, kävelykatu, taidemuseon piha tai joku muu. Keskusteluissa vilahti myös Ystävyyspuisto pääkirjaston ja urheilutalon lähellä. Äänestyksen päättyessä veistoksen parhaaksi sijaintipaikaksi valittiin nykyinen paikka taidemuseon pihalla. Lukijat kommentoivat valintaa mm. "Veistos on yksi hienoimmista ja ansaitsee siksi keskeisen ja näkyvän paikan."

Taidemuseon piha-alueen valintaan vaikuttivat siis keskeinen sijainti ja sen tuoma helppo löydettävyys, ja se, että veistokselle valittu sijaintipaikka ei ole altis mm. rakentamisesta aiheutuville muutostarpeille. Valinnassa oli myös mukana ajatus siitä, että Taidemuseon lähiympäristölle on eduksi, jos näyttelyihin tutustuville on myös lähiympäristössä tarjolla kiinnostavia taidekohteita. Veistos on hyvin nähtävissä Kirkkokadun puolelta. Veistosta voi myös vapaasti lähestyä ja se on ympärikierrättävissä.

Taidemuseon sisäpiha ei soveltunut tuolloin eikä sovellu edelleenkaan pysyviksi tarkoitettujen veistosten sijaintipaikaksi. Taidemuseon korttelin asemakaavassa on varauduttu mahdolliseen tulevaan lisärakentamiseen museon tarpeisiin. Lisärakentamisen luonteva sijaintipaikka on nimenomaan sisäpihalla ja tontin Siltakadun puoleisella osalla. Kirkkokadun puoleiselle korttelinosalla on syytä säilyttää nykyisen taidemuseorakennuksen dominoiva asema mahdollisen uudisrakentamisen yhteydessäkin. Tämä tarkoittaa, että valittu veistoksen sijaintipaikka voidaan säilyttää pitkälle tulevaisuuteen.

Nyt käsillä olevasta aloitteesta pyydettiin näkemyksiä kirjastolta, tilakeskukset ja Penta-ryhmältä. Penta-ryhmä on kaupunginjohtajan 26.4.2017 nimeämä taidehankintatyöryhmä. Sen vastuulla ovat kaupungin kaikki julkiset taidehankinnat. Ryhmä koostuu taiteen asiantuntijoista. Sen kokoonpanoa on viimeksi päivitetty vuonna 2019.

Kirjastopalvelujohtajan mukaan teos, sopisi teemansa vuoksi tontille, mutta siirtäminen edellyttäisi pihan siistimistä ja uudelleen järjestelyä. Kirjastolle eivät luonnollisestikaan kuulu tällaisesta aiheutuvat kulut.

Tilakeskuksen johtajan mukaan tilakeskus ei ota kantaa patsaan sijaintiin. Tilakeskuksen voi myöntää sijoitusluvan hallitsemilleen tonteille. Veistoksen tulee sijaita sellaisessa paikassa, että se ei ole kiinteistöhoiton esteenä ja vahingoittumisen vaarassa. Nykyinen sijainti Taidemuseon pihalla käy tilakeskukselle. Kirjaston tontilla mahdollinen sijoituspaikka olisi rakennuksen takana oleva sisäpiha.

Penta-taidehankintatyöryhmä on käsitellyt asiaa sähköpostikokouksessa helmikuussa 2020 ja vahvistanut kannan varsinaisessa kokouksessaan 12.5.2020. Ryhmän mielestä Nina Ternon Maiju Lassila -veistoksen nykyinen sijaintipaikka taidemuseon piha-alueella on edelleen sille paras mahdollinen. Työryhmä ehdottaa, että teos säilyy taidemuseon tontilla ja tulevaisuudessa veistoksen valaistussuunnitelma toteutetaan ja teoksen kunto arvioidaan.

Saatujen kannanottojen mukaan ei ole olemassa perusteltua syytä siirtää veistosta. Eryityisesti on syytä antaa painoa Penta-ryhmän näkemykselle asiassa. Toisekseen veistoksen siirtokustannukset ovat merkittävät, todennäköisesti yli 10 000 euroa. Koska tämän lisäksi syntyisi todennäköisesti vielä suurempia lisäkustannuksia kirjaston sisäpihan kunnostamisesta, ei siirtäminen ole missään tapauksessa yksittäisenä toimenpiteenä taloudellisesti järkevää. Jos asiaan halutaan palata myöhemmin, sopiva ajankohta olisi silloin, kun on muistakin syistä tarpeen kunnostaa pääkirjaston piha-alue ja kunnostaminen voidaan rahoittaa.

Valmistelija: kaavoituspäällikkö Juha-Pekka Vartiainen

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että se antaisi edelle kirjoitetun vastauksen valtuustoaloitteeseen Maiju Lassilan muistopatsaan siirtämisestä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KH 08.06.2020 § 210

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettu Juhani Meriläisen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Seppo Eskelinen saapui kokouksen asian käsittelyn aikana.

KV 15.06.2020 § 52

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettu Juhani Meriläisen ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa kaksi valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelussa ei tehty päätösehdotuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.